

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยตรงไว้ในหมวด 7 ซึ่งมาตรา 163 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด 3 และ หมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต้องให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติและคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดด้วย นอกจากนี้ ตามมาตรา 164 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่งได้ และตามมาตรา 165 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ การออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ และการออกเสียงประชามติในเรื่องที่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคล จะกระทำมิได้ ก่อนการออกเสียงประชามติ รัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลจากฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ ระยะเวลาในการดำเนินการ และจำนวนเสียงประชามติ เพื่อมีข้อยุติ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลหรือนโยบายสาธารณะ หรือการเลือกผู้นำรัฐบาลทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งการกระทำเหล่านี้อาจมีความแตกต่างกันไป การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนส่วนให้อำนาจในสังคมมีการกระจายตัว ซึ่งหากในระบบสังคมหนึ่งมีอำนาจกระจุกตัวหรือรวมศูนย์ (Centralization) อยู่ที่จุดใดจุดหนึ่งมากเกินไป จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้ง่ายขึ้นตามมา และในที่สุดอาจทำให้ระบบสังคมแตกสลายได้ง่ายขึ้นเช่นกัน สถานะเช่นนี้เรียกว่า สถานะของความขัดแย้งหรือความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence) ซึ่งแก้ไขได้ยากมาก แต่ถ้าให้อำนาจ

มีการกระจายตัว (Decentralization) ไปทั่วระบบจะทำให้ระบบมีเสถียรภาพ ผลจากการที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตย ทำให้พวกเขาขาดจิตสำนึกและขาดการตระหนักถึงในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และการมีอำนาจของ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทุกคน เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ปกครอง โดยยึดหลักพื้นฐานที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ประชาชนได้ใช้อำนาจนี้ในการกำหนดตัวผู้ปกครองทั้งการแต่งตั้งและการถอดถอน ผ่านกระบวนการเลือกตั้งจากผู้ที่เสนอตัวจะเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองโดยการทำให้ประชาชนเชื่อว่า ตนเป็นผู้มีความสามารถ และมีคุณธรรมเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน มีแนวทางในการสร้างสรรค์และพัฒนาชีวิตที่ดีให้กับประชาชน แต่ประชาชนก็ยังสามารถใช้อำนาจโดยตรงได้เสมอ แม้ว่า ได้มอบอำนาจให้กับผู้แทนของประชาชน ไปใช้ในฐานะที่เป็นตัวแทนแล้วก็ตาม ในการใช้อำนาจโดยตรงของประชาชนจะกระทำผ่านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองการปกครองนั่นเอง (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์, 2548 : 249-251) การจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองการปกครองยังขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญอย่างน้อยอีก 3 เรื่อง ได้แก่ 1) การรับรองสิทธิเสรีภาพของพลเมืองฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย 2) การมีองค์กรตรวจสอบที่เป็นอิสระและมีประสิทธิภาพ และ 3) การที่ประชาชนมีทางเลือกและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ (เจริญ คัมภีร์ภาพ, 2548 : 8)

ถึงแม้ประเทศไทยจะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองการปกครองระดับประเทศและระดับท้องถิ่นมากขึ้นก็ตาม แต่สภาพความเป็นจริงจะพบว่าประชาชนโดยรวมยังมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสนใจเท่านั้นหรือทำกิจกรรมทางการเมืองน้อย ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ.2545 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสนใจและมีส่วนร่วมน้อยหรือระดับผู้ดู ร้อยละ 50.4 มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสนใจและมีส่วนร่วมปานกลางหรือระดับผู้มีส่วนร่วม ร้อยละ 47.3 และมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสนใจและมีส่วนร่วมมากหรือนักกิจกรรม ร้อยละ 2.3 เท่านั้น โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เห็นชัดเจนที่สุดก็คือการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส่วนกิจกรรมทางการเมืองรูปแบบอื่นๆมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยนั้นมีหลายประการ อาทิ การขาดความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกเกี่ยวกับการเมืองในระบบประชาธิปไตย ระบบความคิด ความเชื่อหรือวัฒนธรรมของสังคมไทยในอดีตที่ทำให้ประชาชนเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นนำ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองจากรัฐเพียงฝ่ายเดียว มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มและองค์กรเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร การถูกครอบงำทางความคิดและการตัดสินใจจากรัฐบาล

และผู้บริหารท้องถิ่น และการไม่ยอมรับและไม่ศรัทธาในตัวผู้บริหารประเทศและผู้บริหารท้องถิ่น เป็นต้น (ถวิลวดี บุรีกุล, 2549 : 406)

เทศบาลเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนสามารถเข้าถึงปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดีประกอบกับเทศบาลเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ มีงบประมาณ มีบุคลากร และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นของตนเอง เทศบาลมีภารกิจหลักในการพัฒนาพื้นที่ ๆ รับผิดชอบ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมตลอดจนจัดให้มีระบบการสาธารณสุขโลกและระบบสาธารณสุขการต่าง ๆ อีกมากมาย นอกจากนั้นพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ถ่ายโอนภารกิจด้านต่าง ๆ จากกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค ต่าง ๆ จำนวน 15 กระทรวง 57 กรม จำนวน 245 ภารกิจ มาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เทศบาลมีภาระด้านการบริการเพิ่มมากขึ้น และเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ของการปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็นเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล การจัดตั้งท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลจะเป็นไปตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ปัจจุบันมีเทศบาลที่ได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมด 149 แห่ง ภายหลังจากได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 285 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นแยกออกจากกัน จึงได้มีการเสนอให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบสุขาภิบาลให้เป็นเทศบาลตำบลทั้งหมด โดยตราเป็นพระราชบัญญัติที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542” อันมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542

จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ มีอิสระในการบริหารจัดการบริหารท้องถิ่นของตนเอง ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ในโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการกระจุกตัว ต่อมา ได้มีการรับมอบพื้นที่หลายตำบลหลายหมู่บ้านให้เข้ามาอยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้ปริมาณประชากรมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเพิ่มของพื้นที่และการมีประชากรที่ค่อนข้างหนาแน่น ย่อมจะมีผลกระทบต่อภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการให้บริการประชาชนทั้งในแง่คุณภาพและปริมาณ ไม่ว่าจะเป็นในด้านกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งเหล่านี้ จึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการให้บริการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีแนวคิดที่

จะนำเอางานทางด้านบริการหลายๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประชาชน เช่น งานบริหารจัดการศึกษา งานกฎหมาย งานสวัสดิการและสังคม งานจัดเก็บรายได้ งานการเงินและบัญชี งานบริหารทั่วไป และงานอื่นๆ ขยายลงไปสู่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ให้ใกล้ชิด และดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, พ.ศ.2540)

เทศบาลที่เกิดขึ้นมานี้มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีทรัพย์สิน งบประมาณและเจ้าหน้าที่เป็นของตนเองตลอดจนมีอำนาจอิสระในการจัดบริการในพื้นที่ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงนับได้ว่าเทศบาลเป็นหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยแต่การปกครองในรูปแบบเทศบาลที่เกิดขึ้นมานี้กลับไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจและสนใจเข้าร่วมปกครองท้องถิ่นของตนเอง ฝ่ายรัฐเองก็ยังควบคุม กำกับดูแลอยู่อย่างใกล้ชิด ตลอดจนในตัวของกฎหมายจัดตั้งเทศบาลก็บัญญัติหน้าที่ของเทศบาลไว้อย่างจำกัดและมุ่งไปในทางฝึกฝนให้ประชาชนเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเป็นสาระสำคัญมากกว่ามุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการปกครองท้องถิ่นของตนเองตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น, 2553) ในระยะเวลาต่อมารัฐเองก็พยายามแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ โดยการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายถึง 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2481 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2486 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่มีผลบังคับใช้กับเทศบาลจำนวน 1,619 แห่ง ที่มีอยู่ทั่วประเทศ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2551 : 1)

สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสงเปลือย จังหวัดกาฬสินธุ์ เฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ผลปรากฏว่ามีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เมื่อ 30 มกราคม 2553 จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 5,810 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน 4,350 คน คิดเป็นร้อยละ 74.87 ซึ่งอยู่ในระดับสูง (ประกาศคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์, 2553) ส่วนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2555 เนื่องจากนายกเทศมนตรีพื้นสถานภาพพบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 5,919 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน 3,742 คน คิดเป็นร้อยละ 63.22 เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งมีจำนวนลดลง ร้อยละ 11.65 (สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดกาฬสินธุ์, 2555)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย

อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ และเพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ควรเป็นอย่างไร
3. ผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรในกลุ่มตัวแปรด้านภูมิหลัง ด้านชีวิตสังคม และด้านจิตวิสัยมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน

สมมติฐานที่ 2 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถช่วยให้ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต ไว้ดังนี้

1. พื้นที่เป้าหมาย เป็นการศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลสงเปลือย จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ขั้นตอนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน :

กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน :

กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการประชุมเชิงวิชาการ

(Workshops) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องวิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุง

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยจะทำการทดลองรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คือ หมู่บ้านสงเปลือย

ตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

3. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1

1. ประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารายกรณี ที่เลือกศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเพียงเทศบาลเดียว คือเทศบาลตำบลสงเปลือยเท่านั้น การจำกัดขอบเขตของการวิจัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเพียงเทศบาลเดียว มีผลทำให้การเลือกตัวแปรอิสระหรือตัวแปรที่จะนำมาศึกษา สามารถควบคุมตัวแปรอื่นๆ อาทิเช่น สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน วัฒนธรรมและประเพณีนิยมทางประวัติศาสตร์บรรยากาศทางการเมืองท้องถิ่น และหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันตามฐานะของเทศบาล ซึ่งสภาพแวดล้อมเหล่านี้ อาจจะมีผลต่อตัวแปร คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ซึ่งมีจำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลสงเปลือยทั้งหมด จำนวน 5,919 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดกาฬสินธุ์, 2555)

2. กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลสงเปลือย ในปี พ.ศ. 2555 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตร ทาโร่ (Taro, 1793 : 727)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) แบ่งออกเป็น 3 ปัจจัย 14 ตัวแปร คือ

3.1.1 ปัจจัยทางด้านภูมิหลัง

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ถิ่นกำเนิด
- 4) ระดับการศึกษา
- 5) รายได้

3.1.2 ปัจจัยทางด้านชีวสังคม

- 1) ความรู้ทางการเมืองท้องถิ่น
- 2) การเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น
- 3) การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อสารมวลชน
- 4) การได้รับการสนับสนุนทางสังคม
- 5) ภาวะผู้นำ

3.1.3 ปัจจัยทางด้านจิตวิสัย

- 1) ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง
- 2) ความรู้สึกที่มีต่อชุมชน
- 3) การแสดงความคิดเห็น

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

การวิจัยระยะที่ 2

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ประชาชน 10 คน เลือกจากประชาชนที่มีความสนใจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสมัครใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม 2) ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เช่น ส.ว. ส.ส. ส.จ. นายกเทศมนตรี ทั้งอดีตและปัจจุบัน 3) นักวิชาการ 3 คน เช่น ผู้ที่มีความรู้ด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ และ 4) ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 4 คน เช่น ผู้บริหารระดับสูงของเทศบาล เจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) รวม 20 คน โดยการประชุมเชิงวิชาการ (Workshops) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องวิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การวิจัยระยะที่ 3

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย ในเขตเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 กลุ่มทดลอง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน โดยเลือกจากผู้นำหมู่บ้าน 5 คน คณะกรรมการหมู่บ้าน 5 คน และประชาชนผู้ที่มีความสนใจและสมัครใจให้เข้าร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมการทดลอง ใช้รูปแบบการพัฒนาพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 20 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการพัฒนามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบ (Model) หมายถึง สภาพลักษณะที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วย กระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญรวมทั้งวิธีและเทคนิคต่างๆที่สามารถช่วยให้สภาพนั้นเป็นไปตาม ทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนให้บรรลุดูวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ

2. การพัฒนา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในรูปแบบของสื่อสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชน

3. การเมือง หมายถึง การจัดสรรอำนาจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และสังคม

4. การเมืองท้องถิ่น หมายถึง การบริหารจัดการอำนาจและผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งในงานวิจัยนี้ หมายถึงท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลสงเป็ล้อย จังหวัดกาฬสินธุ์

5. การมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรม หรือกระบวนการที่ประชาชน มีความสัมพันธ์ และ ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในองค์กร ทั้ง ทางตรงและทางอ้อม เช่น การร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกัน ตลอดจน ร่วมพิจารณากำหนดปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและมีบทบาท ร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ดีขึ้น

6. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่กลุ่มบุคคล หรือองค์กรเข้ามาร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อผลประโยชน์ เพื่ออำนาจ ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด การกระทำเป็นไปด้วยความสมัครใจ อาจเกิดขึ้นทั้งเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องก็ได้แล้วทั้งสองฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกันเช่น การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมืองการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง การร่วมชุมนุมทางการเมือง

7. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปเทศบาล หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ ในเรื่องของผลประโยชน์และอำนาจ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการปกครองท้องถิ่น ตามความสมัครใจของประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล การกำหนดนโยบายสาธารณะ และการบริหารงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของชุมชนในเขตเทศบาล

8. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ลักษณะหรือตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้

8.1 ปัจจัยทางภูมิหลัง หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่แตกต่างกัน ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ดินกำเนิด ระดับการศึกษา และรายได้

8.2 ปัจจัยทางชีวสังคม หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับสังคมการเมือง ซึ่งได้แก่ ความรู้ทางการเมือง การเข้าร่วมกลุ่มในท้องถิ่น การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และภาวะผู้นำ

8.3 ปัจจัยทางจิตวิสัย หมายถึง ความรู้สึกหรือความสำนึกที่มีต่อการเมือง ซึ่งได้แก่ ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ความรู้สึกที่มีต่อชุมชน และการแสดงความคิดเห็น

9. เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลสงเปลือย เป็นหน่วยการปกครองตนเองระดับท้องถิ่น ตั้งอยู่ที่ ตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในบริเวณที่สาธารณประโยชน์คง โคงได้น เนื้อที่ประมาณ 2,000 ไร่ ห่างจากอำเภอนามน ประมาณ 8 กิโลเมตร มี 16 หมู่บ้าน มีครัวเรือนทั้งหมด 1,957 ครัวเรือน และมีจำนวนประชากร รวม 7,744 คน

10. ประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปี พ.ศ. 2555

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ เป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปเทศบาล เพื่อให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นยุทธศาสตร์ของการพัฒนาระบบการเมืองของไทยในอนาคต

2. การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานการปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานเทศบาลโดยทั่วไป สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนหรือกำหนดแนวทางในการพัฒนาด้านการเมืองท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการเมืองและการบริหารงานเทศบาลและสอดคล้องกับหลักการของเทศบาลอย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHARAKHAM UNIVERSITY